

ԻՍԹԱՆԲՈՒՆ 3 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԱՄԷՐԻԿԱՅԱ ԳԵՍԱՍԱ ԳԵՍԱՍ ԳԱՆՈՒՆՈՒ

Բէօրլա թրանսքըրիթ նամ զազէ-
թա, Միւնթէմէայի Ամէրիգանքն իշ-
լիսօա էեալէթինտէ, Վաթիսիգա չէհ-
րինտէ, Մարթին Մէրա նամ պիր ա-
տէմին, գըսաոա գըսաոա գըսաոաոա ի-
լէ գաթլ իտիմիլ օլմաքնա տայիր, ա-
թիտէքի մալիմաթը վիրմիլ տիր:

Մէրգուժ Մարթին Մէրա, քէնտի
չօնուղունու, տաեադ ալթընտա էօլ-
տիւրմիլ իտի:

Իւլ տէֆա մէրգուժուն պուլունտու-
ղու մաչպէսի գըրըպ, քէնտիին տիշա-
րը ալմադըղա թէհրիւպէ իտիմիլ, վէ
իւր տէֆաքնտա մուլաֆիադը, յէթ
կէօրիւլմէմիլ իտէ տէ, իւլիւնճիւ տէ-
ֆաքնտա, եանի յուլիսին Յ ինճի կիւ-
նիւ, 85 եալսօա 90 քիշիտէն իսլաթէթ
օլան պիր գալապալըլըն թէհրիւպէսի,
մուլաֆիադըլիւլէթլէ պաշա չըգմըլ
տըր:

Մէրգուլի գալապալըլ, էօնտէ Տօք-
թօր Տանիէլ նամ հէթիմ պուլունտու-
ղու հալտէ, Մարթին Մէրանքն մաչ-
պուս իտիմիլ օլտուղու մաչպէս գա-
բուսու էօնիւնէ կիթտի:

Մաչպէս միւտիրի, մէրգուժու թէս-
լիմ իթմէքլիլի բէտտ կլէտի, վէ պու-
նուն իւղէրինէ Տօքթօր Տանիէլ իշէրի
կիւրմէք իսթէտիլինտէ, միւտիր, Տօք-
թօրուն իւղէրինէ թապանճա պօշալթ-
ալ:

Տանիէլ, միւտիրին գօլունա չարբա-
րադ, թապանճաքը անքն էլինտէն ալ-
տը, վէ գալապալըլ տալի, պիր վար-
եօս տէմիրի իլէ, Մէրանքն պուլուն-
տուղու մաչպէս օտաքնքն գարուսու-
նու գըրըպ աշալ:

Մէրգուժ պիւրաքն սէֆիլ, քէնտիին
մէրհամէթ իտիլմէսին իւնճա կլէտի,
լաքին մէրգուլի գալապալըլ, մէրգու-
մու թուլթուլ, սըգը սըգընա գօլա-
րընը արգաքնա պաղլալը վէ ալըպ
տիշարը չըգարալ:

Պատէհու Տօքթօր Տանիէլ պիր
նուլթ իրաո իտիպ, մէրգուժ մաչ-
պուսու տալանքնճա էվէ ալտէթ իթ-
մէմէք իւղըն էէմին իթմիլ օլտուղու-
նու պէսան կլէտի, վէ քէնտիին թա-
րաֆ տուրաճաղըլ մը տէյի գալա-
պաղըպ սիւալ իթմիլքտէն սօնրա, իւր
էն սօնրա քէնտիին չէքմէք արգուսուն-
տա պուլունտու օլտուղունու տալի ի-
լալէ կլէտի:

Մէրգուլի գալապալըլ, քէնտիին ի-
լէ պիր օլաճալընք, Տօքթօր Տանիէլ
պէնտա իթմիլքտէ, Տանիէլ, էմիլ ի-
թիտալ իւղըն տալլաւալարընք քէն-
տիլէք նասիհաթ կլէտի, վէ հաղըր-
տա պուլունտու տալի, ալէյհինտէ
հիւքմ իտիլմիլ օլան առէմի ալըպ չէ-
հիլտէն պիր աղ ուղադտա պուլունտն
պիր աղաճա տօղրու իլէրուլէմէյէ
պաղլալըլ:

Մաչպուսուն օլթուլմիւլ օլտուղու
արապա, պիր ալըճ ալթընա կէօթիւ-
րիւլալ, վէ իւ տալի, սըգը սըգընա
անքն պիր տալընա պաղլանըպ, տիկէր
ուճու տալի, մաչպուսուն պօյնուսա
կէշիլթիլ, պատէհու, էօթէքի տիւն-
հայա կիթմէք իշին 20 տաղըղա վաղ-
թի պուլունտու օլտուղու, քէնտիին
պիլալիլթիլ:

Պիշարէն տէֆիլ Մէրգուլի միւտտէթին
նըպիլըք քէնտիին մէրհամէթ իտիլմէ-
սի իշին էիւրէք տէլիճի նիւալըլար իթ-
մէքլիլէ սարֆ կլէտի, վէ գալապալը-
լըն իշինտէն պաղը տալմէք տալի,

ճանապարհար կիպի, քէնտիին զէվգ-
լէնմէքտէ իտիլէր:

Ատէմին պիրիսի, տուա իթմէսին
քէնտիին նասիհաթ կլէտի, վէ օլմա-
սա քէնտիին անքն էէրինէ տուա իթ-
մէքլիլ թէքլիլ իթտի:

Մէրա, եանըմտա բարաօ օլմաղը-
ճա տուա իտէմէմ տէտի: Պատէհու
Մասունըլը քէնտի իմտաղընա չըղը-
ալ, լաքին հիլ պիրիսի մէրգուժուն
տալմէթինէ ճէվապ վիրմէտիլինտէ, Մա-
սունըլալ լանէթ օգուճանա պաղլալըլ:
Պատէհու, Գաթօլիքէրի քէնտիին
գուլթարմաեա չըղըրտը, վէ օնլա-
տան պիրիսի տալի, «Ալաճ քէնտի
իմտաղընա չըղըր, չիւնքի եալընըլ
Ալաճ սէնի գուլթարապիլըր», տէյի
պաղըրտը:

Պուճուն իւղէրինէ, Մէրա, կէօյն
տօղրու պաղըպ նիւաղ իլէմէյէ պաղ-
լալըլ:

Նիհայէթ իւլ էմի, արապա, քէնտի
ալթընտան չէքլիլէքէք, մէրգուժ ա-
ղաճտան աղըլ գալտըլ:

Էվլէլ էմիտէ, աղա գըմըլտանմա-
ալ, լաքին պիր իւր սանիլէ սօնրա,
տէհէթիլ սուրէթտէ չապալաճանա
պաղլալըլ, բուհունու թէպիլմ իտէնէ
տէկիլն էօյլէճէ չապալալըլ:

Մէրգուլի գալապալըլ հէման պիւս-
պիլթիւն տաղըլըլըտա, պիր գաչ նէ-
ֆէր վաշի առէմէք, մէրգուժուն ճէ-
նաղէսի իւղէրինէ իլթօլթըլ թապան-
ճալը վէ թիւֆէք պօշալթալըլ:

Մէրգուժուն ճէնաղէսի, պիւլթիւն
կիճէ աղաճտան աղըլ գալտըլ. չիւնքի
տօլթըլըլ, թէնիլ թալապ իթմէմիլ-
լէր իտի:

Պիւնիլէք գալտար քէսան, մէրգու-
մուն աղըլմաղըլ սէյի իթմիլէր, վէ
պաղլալ պուլունտալըլ, աղա քէնտի-
լէրինի պօղլմաղըլըլ, վէ քէնտիլէրին-
ճէ նիլալմըլ պիր թալը ու հարէքթիլ
պուլունտու չալը իտէ տէ, գալապալը-
լըն իշինտէ պուլունտն պաղը առէմ-
լէր, կէրէք նուլթըլըլըտա, վէ կէ-
րէք հարէքթիլէրինտէ, պիւլթիւք պիր
վաշիլիք իսլաղ իթմիլէր տիր:

Տէնիլ Իիլթիլիլ Պիւ ԵԱՆԻԼԸՆ
Հօլանտանըլ վաթօր գուլթանալըլ
վաթօրլարըլտան վիլէ 111 նամ վա-
թօր, իւք տէֆա օլարադ ճարդ-
չիլտիլմալա կիթմէքտէ օլտուղու
հալտէ, Մանչ պօղաղըլտան տիշարը
չըղաղըլ վաղըլ պիրտէն պիրէ ալէֆ-
լէր իշինտէ եանմըլ իտէ տէ, պէրէքթի
վիրմին քի եօլճուլըլ իլէ թայիլթիլ-
լի, գուլթարըլըլըլ տըր:

Եօլճուլըլտան պիրիսի պուլունտն
մալալմիլ. . . քէնտի գօճալըլ վէ ուֆադ
գըղը իլէ թալաեա ալտէթ կլէմէք-
տէ օլտուղու հալտէ, մէրգուլի վարօր-
տա պուլունտու օլտուղունտան, պա-
ղընա կէլէն գաղըլըլ քէնտի գաղընաղ-
լարընա պիլթիլմէք իշին ալթիլթիլ
մէքթիլալ տիլէրէ իրալ իլէմիլ տիր:

«Մայիսին 13 ինճի բաղար իրթէսի
կիւնիւ, Վիլէ 111 նամ վաթօր իլէ
նիէօլըլէրէ (Հօլանտանըլ լիմանըլ-
ընտան պիրիսի) կիթտիլ, հալ պու-
լի մէրգուլի լիմանտան մայիսին 18 ին-
ճի բէնճէլմալի կիւնիւ սալաթ պիրտէ
եօլա չըգաղըլ: Նէ մէրգուլի վաթօրուն
վէ նէ տալի թայիլթիլէրին, մէրգուլի
ուղուն եօլճուլըլ իթմէք իշին հա-
ղըր պուլունտու օլմաղըլըլըլ միւ-
լաճէտէ կլէմիլ իտիլ, Հալ պուլ քի,
իւք կիւնտիլըլ վէ կիճէյի պիլա էն-
տիլէ կէշիլթիլ, ճիւլա կիւնիւ կիւ-
ղէլ պիր հալալ իլէ եօլմուղու տէվալ
իթմէքտէ իտիլ, հէր չէյ ալտէ

պիր հալտէ իտի, վէ էօյլէ թալալըն-
տան սօնրա, քիլմիլըլ միւղիգա չալ-
մաղ, քիլմիլըլ օգուճաղ եալսօա պիր
իլ իլէ մէշուլ օլմաղ իշին սալալա
ճէմ օլտուղ: Պատէհու կիթտիմ գը-
ղըլը եալաղընա եալթըլըլմ վէ աղ
վաղըլթ սօնրա սալաեա ալտէթ իլէ-
տիմ: Մէրգուլի ալտէտէ ալալալըլ
պաղըլըլա պիր գաղա գուհուլ իտէր
տէյի չիւրհէ վիրէճէք հիլ պիր չէյ
եօգ իտի:

Ալալալըլ սալաթ օն բալտէլէրինտէ
պիրտէն պիր չալալթա տըր տուլ-
տուղ վէ «եանիլըլ վար, եանիլըլ վար»
պաղըլըլալըլ գուլաղըլըլա եէթիլ-
մէքտէ իտի: աղըլըլըլտան չըգան իլք
քէլալալ, «էվալալըլ գուլթարա-
լըլ» քէլալալըլ օլտու, Գալալալա
գօշտուղ վէ ճէվալըլ չօնուղու պիր
գաչ բարչա էալապ կլիլթիլմէք իշին
թալթըլ ուլգուսունտան ուեանտըլ-
մաղտա օլտուղու՜հալտէ, գօճալմա-
լի վիւղուի հալի ալալալըլ իշին գօ-
շուպ կիթտիլ, Տօքթօր թալալթըլալալա-
ալըլ վէ չօնուղալըլ մէյիւլթիլթիլ-
րինտէն նալի պաղըլըլալ չաղըլըլալ-
ընտան պաղըլա պիր չէյ իշիլթիլմէք-
տէ իտի: Պիր տաղըլա սօնրա գօճալմ
կէլիպ, ալթիլն սէօնտիլթիլմէսինէ իւ-
միտ վար օլտուղունու պիլթիլթիլ ի-
լէ պէրապէր, պէլիլթիլ պաղլալըլ
քէնտիլթիլ տէնիլթիլ ալթիլ վէ պու-
սուրէթիլ գուլթուլըլ իշին պիր թա-
ղըլ լալալթիլտէն եալըլըլ գալաղ-
լար կէթիլթիլ:

Մէրգուլի գալաղըլըլ պուլմալա-
րըլըլ սէօքմէլի, չիլթիլթիլ, վէ պէլի-
միլթ պաղլալըլ իտիլ, պու իտէ, պէօյ-
լէ պիր տաղըլալալալ պիլթիլթիլ ուղուն
պիր չէյ կէօրիւնտիլ Գօճալմ եօլալա-
ալըլըլըլտան պիրինի ալըպ, աղ ճէ-
սինին պիր միւղալըլըլ իշինտէն ալտըլ
Մալինանըլ իլէմէքտէ օլտուղու հէ-
նուղ իշիլթիլմէքտէ իտի, պուլուն կէօ-
րէրէք պիր աղ իւլալա իտէր իտիլ,
լաքին մալինանըլ պիրտէն պիրէ տու-
տուղունու վէ պիրիլթիլ «իլթիլ վի-
լէ 111 էպէտի սուրէթտէ տուրտու»
տէյի պաղըլըլըլըլ իշիլթիլթիլտէ,
հիլ պիր իւլթիլթիլ գալալալըլըլըլ
ֆարըլըլալալ լարալմ:

Պու նէ սալաթ օլտու վէ օլ արա
նէ հիւս իթտիլ, պուլուն նաղչ ու
թալալըլ իթմէք միւլթիլթիլ տիր: Սան-
տալալալ պիլիպ գուլթուլըլ իշին
կիւլթիլթիլ չըգալաղըլըլ վաղըլթ, Է
նէֆէր չօնուղու պուլունտն պիր վալի-
տէ, բուպալըլ կլիլթիլթիլմէյի մէր-
գուլուն տէթթիլ նէֆէր չօնուղըլ իլէ,
գուլաղըլըլալալ ալթըլըլ, «գուլթարըլ
պիր, էվալալըլըլ գուլթարըլ, պի-
լի եւիլ իւլթիլնէ գըրաղըլալ կիթ-
մէյին» պաղըլըլըլ իտի: Մէրգուլի
գուլթարըլըլ գալաղըլըլ հաղըլըլա-
մաղ վէ ալթիլթիլնէ պաղլալըլ իշին
մէրգուլի ֆալթիլալալ եալալըլ իթմէք
լաղըլ կէլալի կէլիլթիլ սաղ եանըլալ
պիր սանտալըլ տէնիլթիլ ինտիլթիլ
ճալա ու իլալալ օլունուլ իտի, լա-
քին, հէյ վաճ, անը տէնիլթիլ ինտիլ-
մէք միւլթիլթիլ օլտու, կէլիլթիլ սօլ
թալալթիլալ գօշտուղ, օրալալալ պիրթ
«իլթիլ պուլալալալ գաղըլըլ վէ չօնուղ-
լար իշին պիր սանտալ վար տըլ» պաղ-
ըլըլըլ իտի:

Ճալալթալըլ գալապալըլըլ իշին-
տէն կիւճ հալ կէլիլ կիթտիլ, Գօ-
ճալմ, մուլալիլ մաղալըլալ սանտալա
կիլթիլթիլ. . . սանտալ տէր հալ ինտան-
լա տօլտու. . . չիւնքի, հէր պիր աղըլ-
գալալ, եէնի ալալալալ մէրգուլիլալ
տալալ ալթըլըլ իտի, չէօյլէ քի, հէր

քէս, «քեալթիլթիլթիլ պալթմալա-
ճաղ մը երըլ աճէպ» տէյի, քէնտու
քէնտուէն սիւալ իթմէյէ պաղլալըլ:
Սանտալըլ տէնիլթիլ ինտիլթիլ չալըլըլ-
ալ, լաքին ումուլի գաղըլըլըլըլ հէն-
կեալըլալ, սանտալըլ տօղրու թուլթ-
մալալ տիգալթ օլունտալըլ, չէօյլէ քի,
հէր պիր կէնի սալալըլըլալ, սանտա-
լըլ եալըլըլ պիր ուճու սուլալ տօղրու
էյիլմէքտէ, վէ պիլ իտէ թալմ օլթա-
լալալալ պուլունտալալ իտիլ. . . Էկէր
սանտալ պիր տալալ սալալըլալ իտի,
քեալթիլթիլ տալիլ տէնիլթիլ տէօքիւ-
լիւպ պօղլալալալ իտիլ: Պէրէքթիլ
վէրմին քի, «տիլթիլ թալալալ էյիլ-
լին» տէյի, մէյիլալալ սուրէթտէ
պաղըլըլըլ չաղըլըլալալ, աղըլ օլուն-
տան նէթիլթիլ հուսուլէ կէթիլթիլթիլ
վէլալալ, սանտալ, ալթիլ իշինտէ օ-
լան վաթօրուն եանըլալ օլալաղ տէ-
նիլթիլ ինտիլթիլ, ալթիլն տիւլալըլ ի-
սէ պիլթիլ պօղլալըլալ իտիլ: Այնի վա-
ղըլթալ, եօլճու իլէ տօլուն սալիլ պէլ
գըլթալ սանտալ տէնիլթիլ ինտիլթիլ ի-
տիլ: Վաթօրալալ պուլունտան ՅՅՆ նէֆէր
քէսանըլ քեալթիլթիլ տալիլ պու սու-
րէթիլ սանտալալալ պիլթիլթիլ, իւք
էվլէլ վաթօրալ գալըլըլ էն սօնու
գուլթարըլըլալ գալալալ իլէ պիր գալ
թալիլթիլթիլ պուլալըլ իշինտէ իտիլթիլ:
Ալթըլ գըլթալ սանտալալ եւրաղ-
լանտըլալ, եօլալալ պիր կէլիլթիլ լալթ
կէլիլ եալսօա գալալալալ եէթիլթիլթիլ
տէյի մէմուլ օլունուլ իտիլ: Ալալալըլ
սալալ օն պիր իտիլ, կիճէ պ մայիլթալ
տէնիլթիլ սիւալ լիմանըլ վէ երըլըլըլ
բար բար բարալալալալ իտի, կէօյլէ-
րիլ, օլ կիւլթիլ ալալալալ տօղրու
չէվիրէքէք, պաղըլն պիլթիլ գուլթար-
մալըլ, պաղըլն տալի հիլ տէյիլ իտէ
պիլալ չօնուղալալ չարուղ էօլ-
տիլթիլ վէ պիլթիլթիլ սէմալալ վիլթիլ
նամ էվալալըլ վէ սէվիլթիլ իսլալմ-
լարըլըլ իլէ պիրթիլթիլթիլ իշին ճէ-
նալըլ Հաղալ կէլթիլթիլթիլ սուրէթտէ
տուա իտէր իտիլ:

Քեալթիլթիլ իլէ տալի վէտալալըլ
վէ Հօլանտալալ գալըլըլ վէ էօքիւղ
գալալալ օլան պէօյիլք օլունու վէ
կէրէք սիլթիլ վէ կէրէք իսլալալըլըլըլ
հիւս իտէճէք օլտուղալըլ էնէֆի տէ-
րունի տիւլթիլթիլ իտիլ: պուլըլըլըլ
քեալթիլթիլ իսլալթըլալ կէլիլ իտիլ:

(Պաղըլըլալ եալըլ)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԳԱՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Պու մէքթիլթիլ տիւլալթիլթիլ չօղ-
օլտուղուն, զան իտէրիլ քի, արթըլ
հէր քէս ալալալըլ տըլ. . . չօղ իլթիլ-
եալըլ վէ չօղ իլթիլթիլթիլ տիւլալթիլ
տիրէր, չիւնքի պիւլթիլ պիւլթիլ
եէնիլ պիր չէյ տիր, չօղ կէնճ գըլըլըլ
վէ չօղ կէնճ գաղըլըլալ տիւլալթիլ տիր-
լէր, չիւնքի Աղապիլալ վարալալ չա-
կիրտանըլ եանըլալ քէնտի ճէլլէրինի
լանա կէօրիլթիլթիլտէն, թալալա-
լթիլթիլ գըղալալալալալ տըլըլալ, վէ չօղ-
տէլիլթիլթիլ տիւլալթիլ տիրէր, չիւն-
քի քէնտիլթիլ սէրիլթիլ ծալալ սէնէ մէք-
թիլթիլթիլ կիլթիլ կէլիլ օլտուղալըլ
հալտէ, իւր սէնիլթիլ չըրաղըլըլ հու-
ղուլունտալ աղըլըլ ալալալըլըլ ճէսա-
լէթ իտէմէտիլթիլ պաղըլալ, պու կի-
տիլթիլ էյլէնճէլթիլթիլ տալիլ զայպ իթ-
մէքտէ տիրէր, չիւնքի Աղապիլալ չա-
կիրտանըլ, ճալիլթիլ վէ վէլթիլթիլ իպ-
լէր իշին զիլալալթիլթիլ քիլթիլթիլ իպ-
լալ իտէրէր, պիր թալալթիլ իմալալի-
լալալ վէ ճէվթիլթիլ սէլալմ վիրմէլէ
վէ լաղըլըլ սէօյլթիլթիլ թէնիլթիլ

Ի թմեյիս, հէր կիւն վէ հէր սաաթ, վէ հաթթա բաղար վէ եօթթու կիւն-լէրի տախի թախիլի մալիւմաթա չա-լըշտըղլարը կիւլի, սայլի մէթէպ չա-կիրալէրին տախի պիւր իպրէթ օլմագ-տա տըրլար:

Ագապեանքն տիւնէնէրի եալընը պուշլար տէյիլ տիր, պիւրիմ վէ զաղէ-թամըղլըն տիւնէնէրի տախի տիւն-մէն տիրլէր, չիւնքն պիւրալէն առէթ պէյլէն տիր:

Պու ճիւմէն իլէ, Ագապեան վարժա-րանքն տօսթլարը տախի էքսիւր տէյիլ տիր, վէ տիգգաթա շաեան եէրի շու-րաթ տըր քի, տիւնէնէրի հէմ Գօլայ տըր վէ հէմտէ պաաթիւմա տըր, հալ պու քի տօսթլար Գէմ կիւն տիր վէ հէմտէ վարաեա թէվաղգուֆ իթմէք տէ տիր, վէ իլթէ ֆաղէթթա տըր նօղթաա տըր:

Ագապեան վարժարան հագգընտա հէր թարաֆտան վէ հէր սընթթաան հիւնի թէվէճճիւն վէ մուհապլէթ կէսթէրէն կէրի էքսիւր օլմաթը տըր, լաքն հէր սահիհիլթա վէ ֆաղիլէթ-տէ իլմի բաղաթա իթիլար իթմէք ճալիլ իսէ, հէմէհիլիլթիլ թարա-ֆընտան օլ պապտէ իպրաղ օլման զայլէթ վէ համիլյիլթ, տաճա զիւա-տէ տէրէճէտէ պուշլարու տուր նա-սըլ քի կէյէն սէնէ պէշ նէֆէր ֆու-գարա շօճուղու իլին պաշտպան եա-ղընաղըղ վաղիլէթիլ տէրիւ հոէ իթմէքիլէ հիւմէթ իսէն Բարսեղ է-ֆէնտիլ Հալաճիւն, պու սէնէ տախի պիւր ֆաղիլէթ իծրա պիւրէ 120 ա-տէտ Մէճիլիլթ իլապլինէ հիւմէթ ի-լէ, տիւնէնէրիլէն էն գըղլըն վաղ-թիլնտէ պիւր թէվիլ վէ թէսէթիլ իթ-մէք վէ թէսէքթիլիլ տաղիլմէթ թէ-քթիլիլթիլ տաղիլմէթ իլլէմիլ տիր:

Հէման միլլէթիլիլթա պէյլէն մէք-թէպ աղլարու օլման զէվաթը համիլ-յէթթաթաթանքն սաեաթըն Ալլա հիւն-տէն կիւնէ արթըրլըն:

Չօղ տէֆա թէսէքթիլիլ զիլթիլի կէյէնիլիլթիլ նիկիլթա էֆէնտիլ (Գալֆա) շալիլթաթանքն Գալֆաթա թէսիլթաթաթ թէսիլթիլ նիկիլթիլ մէրլուպէսիլլէ պիւր կիւղէլ Բէրիլէ թաղընը հէմիլլէ իսէ-րէք, թէքթաթանքն թէսէքթիլիլ տաղի-միլիլթ պաաթ օլմուշ տուր:

Սիլիլթիլթաթան Մաթթէնա էֆէնտիլ Սարգիսօֆ, Ագապեան վարժարան ի-չին եալըմ առէտ լիւր իրալիլթէ հիւմէթ իլլէմիլ օլմուղուտան, մա թէ-շէքթիլիլ տաղիլ իլան իտէրիլ:

Կէյէն հաֆթա Ագապեան վարժա-րան շալիլթաթանքն Գալֆաթաթիլթաթանքն պիւրիլթ սայէսիլթաթ Գալթըն քէյիլ-սիլթըն, վէ սարֆ իտիլլէն աղճէնիլ հիւապըն պիւրիլթաթաթ իլլէն վաա իլմիլ իտիլ:

Շալիլթաթանքն մէքթիլ ուլլալվէթիլ 1867 սէնէսիլ յաւիլիլթաթա պաշլաթը, վէ իլիլ սէնէտէ եիւղլէրէ իլաճ եաթ-տըրթ, հէքիլմ վիլիլթաթաթ, վէ հէ-մէք պէտէլիլթ իլլ պիւր զշ տան զի-եաաթ սարֆ իթմիլ տիր քի, էհիլ մէ-րաղ օլման կէյիլ մէթթէպտէ տէֆ-թէրլէրիլ վէ լէշէթաթաթըն կէօ-լիլլէ կէօթէպիլիլ:

Շալիլթաթանքն պու մէպաղլըն պիւր մըղ-տաթընք քէնտիլիլ վիլիլթ, վէ չօղու-նա տախի կէյիլլէ կէյէն զաթլարըն իեանէլէրիլլէ գաթընք տըր:

Պու բաղար կիւնիլ, խաաթէպտէ քի-լիլթ տէրլուլիլթ, Գեթ. Նիլթա սըր-բաղան, վէ Արթ. խորէն վարապետ,

վէ Արթ. Տ. Գէորդ հայր վէ դաաթն վէ էքթէք թալիլթիլթաթէն 5-600 նէֆէր քէսաճ հաղլըր օլմուղու հաաթէ, Նիւ-սէսեան գըղ վէ էքթէք մէթթէպիլիլթ թէվիլիլ միւքաթաթ զիլիլթիլ իծրա իտիլլէ տիր:

Մէքթիլ զիլիլթաթ, առէթթաթ օլ-տուղու միլիլթաթ երգլէր վէ նաթթլար օգուտաթաթաթ պաշլաթ, մէթթէպիլ մէղպուրու շաղըրլարը մաղպաթաթ տախի օգուտաթաթ տուր:

Շալիլթաթաթ միւքաթաթ օլարաթ-քիլթաթլար թէվիլիլ իտիլլէ տիր:

Գեթ. Նիլթա սըրբաթանքն պիւր գըս-սա ֆաղաթ միւքաթաթ նաթթլա զիլ-նէթ իլիլթաթ պուշլուշ տուր:

Շու ալիլթաթ մէթթաթաթ, թա-րիլթաթաթ գալըն իլլէ, թէսէքթիլիլ տէրէ ու պէսեան իտէրիլ:

Կ. Պօլիս, 28 յուլիս 1871

... խմբադիլ:

Բարեհաճեցէք ձեր աղաաթաթ թէր-թիլն մէլ տեղի մը շնորհէլ սոյն երկ-տուղ գրութեանս:

— Ինչ է Մանդուկիլ և Օրադիլ մէլ ծագած նոր վիճարանութեան իսկա-կան նիւթը:

Մանդուկիլ գրութեանս նայելով խըն-դիլը շատ որոշ և պարզ է, բայց Օ-րադիլ գրութեանսն ոչ ոք կրնայ ո-րոշ գիտնալ, վասն զի Օրադիլ գեո-լուն ինդրոյն նկատմամբ պատասխան մը չ'տուաւ. վասն զի Օրադիլ անձի գէմ կը յարձակի ոչ թէ խօսքի. վասն զի քանի որ Մանդուկիլ Օրադիլ գէմ կը խօսի Օրադիլ ոչ թէ Մանդուկիլ այլ փանոսեանի գէմ կը խօսի:

Այս վիճարանութիւնը մասնաւորա-պէս ինչ կէտէ ծագումն առած է, և ինչո՞ւ. յայտնի չ'տեսնուի Օրադիլ տը-ւած պատասխանին մէջ թէ վիճարա-նութեան ո՞ր կողմը բռնած է:

Օրադիլ չուրբ բոտ օրինի որ և իյնէ ինդրոյ մը նկատմամբ խօսիլ, ուստի այլ և այլ ենթադրութիւններով յաջ-թեւու կը ջանայ. առի առիւշտ իր փա-փուկ գգապմանցն արդիւնքն է:

Բայց Մանդուկիլ ինդիլը չի ծածկէր, և Օրադիլ օրինակին հետեւելով անձա-կանի չի գալիլ:

Արդ՝ ինդրոյն սկիզբէն ինչ բլլարը Մանդուկիլ գրութիւններէն կրնայ պարզօրէն հասկցուիլ:

Ահա բուն ինդրոյ ծագումը:

Այն է՝ փանոսեան էֆէնտիլի Ագապ-եանները ի Զիլթիլ-Սույի տանէն (սոյի՝ Ագապիլ Սահմանագրութեան տարե-դարձի հանդէսէն ի վեր տեղի տըր-ուած վէճերուն իսկական նիւթն եղած է. անկից առաջ ալ օրադիլ Մանդուկիլ մէլ Ագապեան մը կանգնէր.) անոր համար չ'խաթեանց թշնամի են. ևն. կոչուեցաւ:

Քանի որ դատն արդէն հասարա-կաց առեանն եղած է, խոհեմ, բանի-բուն և և առողջ գաաաթութեան տէր ճշմարիտ անձանց կը թողուր քննել թէ՛ Օրադիլ առ Մանդուկիլ և առ ֆա-նոսեան գրածները՝ տրամաբանութեան և կրթեալ բանավարութեան համա-ձայն են. մանաւանդ հասարակաց ա-տենին մէջ գրիչ շարժող հրապարակա-խօսի մը մեծ պակասութիւն չ' բուն ինդիլը թողլով՝ Մանդուկիլ և անոր խմբադիլն գէմ յարձակելով, խել մը անվայել բառեր ու անկանխելի գիլիլ Առաջ աշխատանադ՝ որ կորուսի վերջապէս, Օրադիլ, մինք ուլ կա-րեկցաբար գըղ յորդորելով ականջի վար ու հետեւեալ խրատը կը յաւե-լունք զոր երբեմն ուշիմ գրիչ մ'ըսած է

«Կամ երեք խորհէ մէյ մը գրէ»

«Եւ կամ գրիչը ձեռքէդ վար ձգէ»:

Խօսքերնիս առ... փանոսեանն ուղ-ղելով կ'ըսենք թէ՛ գրիչը շարժէ՝ ժա-մանակիս յառաջադիմող ողույն հետ և գրէ՛ ինչ որ մարդկութեան և աղ-գութեան օգտակար է, աշխատէ՛ և և մի՛ վճատիր, քանզի ուշիմ՝ հասարա-կութիւնը քու վրաք մեծ համակրու-թիւն ունի, քու օգտաւէտ աշխատու-թեանցդ յարգը լաւ ճանչցած և իր յաւիտենական յիշատակարանին մէջ ոսկեգօծ տառերով արձանագրած է. այո՛, պիտի չ'մոռնայ, և իւր օգտին համար քեզ օգնելէ պիտի չ'դադրի եւր ապագային փորձառու և կատար-եալ հայրեր և մայրեր յառաջ բերելու համար անխնայ աշխատութիւնը կը տեսնէ. ասպարէզդ լայն է, թշնամի-ներդ կորագլուխ բլլարու վրայ են. ճշմարիտ լոյսը՝ խաաթը փարատելու վրայ է, գրէ՛ և առանց աշուութեան հրապարակէ՛ ինչ որ մարդկութեան և բարոյականութեան փնտալար է, և գիտցի՛ր որ քեզ գէմ եղած թշնամա-կան յարձակմանց պատճառն ուրիշ բան չէ՛ այլ մի միայն քու ճշմարիտ խօսի-լըք և ճշմարիտ գործելը. յայտնէ՛ ճշմարտութիւնը, խայտառակէ՛ ստու-թիւնը, քանզի լաւ գիտցիլ և վստահ եղիլ որ, այն՝ որ երէկ քեզ թշնամի էր, այսօր սրտանց բարեկամ պիտի բլ-լայ, այն՝ որ այսօր քեզ կը թշնամանէ՛ վաղը շառագունեալ այտերով քեզ պի-տի յարգէ, ի վերջոյ, այն՝ որ այժմ թշնամանաց շանթիւր կը տեսչայ քու վրաք, քիչ մը ետքը ուրախութեամբ ձեռք պիտի երկնցնէ քեզի:

Մնամ եւն.

Գ. Շ. Մատթէոսեան:

ԱՄՄՄՄՄՄՄՄ թԱՀՐԻՐԱԹ

... խմբադիլ:

Ճշմարտութեան սիրահար անհոտի մը չղինիլ անհոտի է երբ հրապարակա-կառաճանութիւնը կ'ըսէր, և իր թշնամա-կան նիւթ ու անարգու կրնայ գործիք ու խաղալիլ կ'առնայ. մեր և բոլոր քրիս-տոնեայ աշխարհին համոզումն է թէ՛ քրիստոնէական հաւատոյնախաֆիմն ու բուն հեղինակը Գրիստոս է, և մի է Գրիստոս ամենայն հաւատացեալ աղ-գաց, չկրնար այլեւայլ միջոցներով ու պաշտամունքներով միևնոյն Գրիստոս տարբեր տարբեր ընդունիլ ճանչնալ և խոստովանիլ. ուրեմն ինչ կրաւամբ տեղւոյս Գրիստոսի բողոքականաց մի-սիօնար Պատ. Շփարց կ'համարձակի սլո-ուալ իւր քարոզութեան առեան բաղ-մաթիւ ունկնդրաց առջև թէ՛ «Բողո-քականաց Գրիստոսին միայն հաւատալ պէտք է, քանզի նա արդար և ճշմա-րիտ է, և վերկութեան միակ ճանա-պարհ»:

Լուսաւորչեան կոյս կրօնի սխե-րլմ՝ այս վարդապետը նաև յարած է թէ անոյն Գրիստոս յիտ քառասուն և հինգ համաց գայ յայտարհ և երկրա-յին իշխանութիւն վարէ»:

Արդ՝ մենք այս միտինարին խօսքե-րուն ոչ երբեք կարեւորութիւն կու-տամք, այլ մեր միակ նպատակն է մի քանի պարզամիտ բողոքականաց ասոր հետ ունեցած սիրալիլ վարմունքն ու համակրութիւնը թշնամանել. ահաւա-սիկ պարտ կ'համարիմք իւր աշխար-հի հրատարակել նորին այս վարդապե-տութիւնը իզդուութիւն պարզամտաց, յաւ յայտնելով որ միտինարի մը և բո-ղոքական կրօնի պատուոյն մեծ կակ կեղտ մը բերող դժպտեան հրապարակ-ութիւն է այս:

Այս միտինարն է որ, իբր ատեցող և թշնամանող հակառակ Ս. Աւետարա-

նի բարոյական վարդապետութեանց, հակառակ հայ եկեղեցւոյ գրութեանց, անհաս կոյսերը ու երկտաարգանքը ի-րարու հետ կալալէ, որ աղղահամա-րութեան օրինօք երբեք արժան չէ, և հայ եկեղեցին օրինաւորապէս կ'մըթէ և թոյլ ու հրաման չտար նոյա պատկի ու ամուսնութեան սուրբ խորհուրդը կատարելու:

Ախոս... որ մեր հայադլի ժողո-վրդոյ պարզամիտներէ ոմանք ալ եր-բեմն յիշեալ միտինարին ժողովարանը կերթուեցին:

Ախոս... որ այսպիսի պաշտօնեայք կ'արձատարուին յամթի և ինքնատիւս Պաշ. Ընկերութեան, որ արժանապէս հոգե-ւոր մշակներ չեն ընտրել և ևս տարանա-կան վեհմ վարդապետութիւնը օր քան զօր յառաջ տանելու, և զարմանալին այն է՝ որ երբեմն օճախ և պառակ-տիլ բլլալու պատահութեանց մէջ ալ լաւ կը յաջողին այսպիսիք: Ամենա-յայտ ստութիւն մը իբրև ճշմարիտ է-ականութիւն չկրնար ընդունուիլ, ու-րեմն կրօնք և աստուածայնութիւն սուտ է հիմնովին, հետեւաբար բողո-քականութիւն ալ սուտ և սխալ է:

... էֆէնտիլ, կիւնքեմ որ սոյն կարճ յօդուածս աղղաաթապէս հիւ-րենկալելու բարհաճիք ձեր աղաաթ-բոյր Մանդուկիլ պատուական էջերէն մէկուն մէջ յօդուա և ի զգուշութիւն մեր համայն բարեպաշտ աղղայնոյ:

20 յուլիս 1871 Մնամ ձերդ

ՅԱԽԻԼԻՅԷ Միլիտիլ Պատիւաւոր

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԻԶՄԻՏՏԷՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

Իդմիտ, 29 յուլիս 1871

... Միւլլէլիլ:

Սալը կիւնիլ Տէրաաթաթութեան հա-ֆիա նաղըրը խոհեմ բաշա հաղթէթ-լէրի պուրաեա թէշլիլ իտէրէք, իսա-կիւաարտէն իզմիլտէ գաաաթ ետըրլա-ճաղ տէմիլ եօլուն էմր ալիլիլի կէ-թիլթիլ, վէ աղայիլ մէճիլ վէ միլթէ-պէրանք հալիլ տալթիլ պիւրէ պիւր մէ-լիս ագա իտիլլէ, վէ բէտէրանէ նա-սիհալթիլ իլէ պու նէվ եաթընաթա-տէմիլ եօլուն ֆուգաթանքն հիչ պիւր վէճ իլէ ինճիլմէմիլիլ, վէ հէր քի-մին թաղալ վէ պաղլէսիլթէն իլթիլլա իտէճէք գաաաթ և եր ալընք իսէ առ-լա բէնճիլտէ իտիլմէքթիլ, թաճիլր էմրաթտէ հէր գալ զշ գըլլթ քէ-սիլմիլ իսէ, բէշլիլէն պէտէլիլիլ վի-րլմէսի էմր պուլլաթա տուր:

Վէ տուղլարտան եօլար իլին 120 ատէտ գաաաթ էրքեան, քի իլիլ պլին պէշ իլիլ քիսէլիլ պիւր մէպաղ աաաթ օլմուր, իղմիտ տանճաղընտան թէ-տարիլ իտիլմէսիլիլ էմր իլլէմիլ տիր, վէ պէյլլէլիլք իղմիտ տանճաղընա պիւր նիլմէթիլ աղլիլ հուսուլէ կէլէ-ճէկիլտէն, էհալիլ պէլթէ զիւաթէ-սիլլէ մէսրուր օլմաթաա տուր:

Պու սապահ էինէ խոհեմ փաշա հաղթէթլէրի, վէ իղմիտ միլթէսարը-քը Հասան պէյ հաղթէթլէրի եաթըլա-ճաղ եօլուն խաթթընա կիտիլ, ա-տէթտէն օլման տալլէրի օգուտալար վէ գուրպանլալ քէսիլմիլ, խոհեմ վաշա հաղլթիլթիլ իլէ միլթէսարը-քըմըղ Հասան պէյ հաղթէթլէրի պի-րէր գաղմա ալարաղ խայլիլէ եւր գաղ-տըրտան սօնրա, իլէ միւպաղլէթ օլ-մուշ տուր:

Հէր նէ գաաաթ շու վիլթէճէկիլմ հալաաթիլ պիւրաղ կէճէքթիլ իսէ տէ, նէշլիլէն հիւմէթ իլթմէնիլ բէճաթըլա

